

اثر بخشی آموزش رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر انطباق پذیری خانوادگی در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی بحران شیوع ویروس کرونا

حمیدرضا وطن خواه^{*۱}

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۲/۱۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۶/۳۱

DOI: 10. 30495/jisds. 2022. 63398. 11602

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی اثربخشی آموزش رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر راهبردهای مقابله‌ای زوجین و انطباق پذیری خانوادگی در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا انجام شد. روش پژوهش نیمه آزمایشی از نوع پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل بود، جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی زنانی که به دلیل تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا به مرکز مشاوره طلایه سلامت تهران در فروردین سال ۱۴۰۰ مراجعه کرده بودند را تشکیل دادند. در این پژوهش با توجه به معیارهای ورود به روش در دسترس تعداد ۳۰ نفر انتخاب شدند و سپس به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل گمارش شدند. ابزار گردآوری شامل برنامه درمان آموزش تحلیل رفتار متقابل بر اساس پروتکل ساخت یافته، پرسشنامه انطباق و انسجام خانوادگی السون و همکاران -FACES- III دیوید اچ. السون، جویس پورتنر و یوآو لای (۱۹۸۵)، داده‌ها با استفاده از روش تحلیل کواریانس تک متغیره مورد تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد اثربخشی آموزش تحلیل رفتار متقابل (TA) بر افزایش انطباق پذیری خانوادگی در سطح موثر بود. در دو بازه زمانی پیش آزمون و پس آزمون تفاوت معنی‌داری بین دو گروه کنترل و آزمایش نشان می‌دهد.

واژگان کلیدی: آموزش تحلیل رفتار متقابل، راهبردهای مقابله‌ای زوجین، انطباق پذیری خانوادگی، تعارضات زناشویی، ویروس کرونا

^۱ استادیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مقدمه

ویروس کرونا^۱ ۲۰۱۹ (کووید-۱۹) از شهر ووهان، کشور چین آغاز شد. این بیماری به سرعت در سرتاسر کشور چین و بسیاری از کشورهای دیگر گسترش پیدا کرد. شیوع این بیماری بسیار گسترده است به گونه‌ای که از آن به عنوان یک نگرانی سلامتی جهانی یاد می‌کنند؛ تا جایی که سازمان بهداشت جهانی^۲ ویروس کرونا را ششمین وضعیت اضطراری سلامت جمعی^۴ اعلام می‌کند (کوکیناتو و وانلی^۵، ۲۰۲۰). این بیماری واگیردار علاوه بر اینکه موجب تهدید سلامت جسمانی جامعه و در برخی از موارد مرگ می‌شود، فشار روانی غیر قابل تحملی مانند استرس، اضطراب، افسردگی، اختلال استرس پس از سانحه (PTSD)، سوگ حل نشده بوجود آورده است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۰؛ فرنوش و همکاران، ۲۰۲۰؛ ایکسا^۶، ۲۰۲۰). این ویروس آثار نامطلوبی بر تمامی حوزه‌ها دارد؛ به گونه‌ای که امروزه این اعتقاد وجود دارد که پس از کاهش شیوع ویروس کرونا و از بین رفتن این ویروس، تا سالیان سال برخی از اقرد درگیر آثار روانی باقی مانده از این ویروس خواهند ماند. (چن، لیان، لی، جو، فری، وانگ، هی، شنگ، کای، لی، وانگ^۷، ۲۰۲۰؛ جو، ژنگ، جیا، چن، ماو، چن، وانگ، فو، دای^۸، ۲۰۲۰). طرح‌های کنترلی و مقابله‌ای در خصوص ویروس کرونا موجب شد افراد بیشتر تحت شرایط قرنطینه باشند و این شرایط بر زندگی افراد حاکم شود (لیو، باو، هنگ، شی، لو^۹، ۲۰۲۰). موضوعی که امروزه مورد توجه محققان قرار گرفته است فشار روانی ناشی از دوران قرنطینه است، به گونه‌ای که در پژوهش‌های مختلف آثار روان شناختی این امر تایید شده است (پارک^{۱۰}، ۲۰۲۰؛ بروکس، وبستر، اسمید، وودلند، وسلی، گرینبرگ^{۱۱}، ۲۰۲۰).

قرنطینه تناقض‌های زوجین را تشدید کرده و برخی از زوجین دیگر نمی‌توانند یکدیگر را تحمل کنند (مهرزاد فراهتی، ۱۳۹۹). در ایران نیز طبق آمار ارائه شده از سوی مدیر کل مشاوره و امور روانشناختی سازمان بهزیستی کشور، میزان تماس‌های زوجین با صدای مشاور بهزیستی که مربوط به اختلاف خانوادگی، در دوران قرنطینه و کروناس، نشان می‌دهد آمارهای اختلافات بین زوجین، سه برابر افزایش یافته است (ایرنا، ۱۳۹۹؛ به نقل از مهرزاد فراهتی، ۱۳۹۹). یکی از مسائل مهم در هر خانواده بروز اختلاف‌ها و تعارضات زناشویی است. تعارض پدیده‌ای است که به موازات عشق در رابطه زناشویی بوجود می‌آید و امری غیر قابل اجتناب است. زمانی که اعمال یک فرد با اعمال فردی دیگر تداخل پیدا می‌کند، تعارض ایجاد می‌شود و همچنان که دو فرد به یکدیگر نزدیک تر می‌شوند نیروی تعارض افزایش می‌یابد (کرمی، زکی، علیخانی و خدادادی، ۱۳۹۱).

از طرفی نوع واکنش‌هایی که زوجین در هنگام تعارض و درگیری دارند متفاوت است. الگوهایی که زوجین بر اساس آن به واکنش می‌پردازند را راهبردهای مقابله‌ای^{۱۲} می‌گویند (بومن^{۱۳}، ۱۹۹۹). یکی از ابعاد روابط زناشویی، راهبردهای مقابله با استرس است که زوجین هنگام مواجهه با مشکلات زناشویی به کار می‌گیرند (پیت و کایسر^{۱۴}، ۲۰۰۶). شایان ذکر است که ناتوانی در مقابله با استرس همراه با منابع و حمایت اجتماعی ناچیز، دلیلی کلیدی بر افزایش طلاق در کشورهای غربی است (کارنی، استوری و برادبری^{۱۵}، ۲۰۰۴). شواهد نشان می‌دهد استرس همواره موجب بیماری و ناسازگاری نمی‌شود، بلکه عوامل تعدیل کننده‌ای در

¹ Coronavirus disease 2019

² Wuhan, China

³ World Health Organization

⁴ Public health emergency

⁵ Cucinotta & Vanelli

⁶ Xiao

⁷ Chen & Liang & Li & Guo & Fei & Wang & He & Sheng & Cai & Li & Wang

⁸ Gao & Zheng & Jia & Chen & Mao & Chen & Wang & Fu & Dai

⁹ Liu & Bao & Huang & Shi & Lu

¹⁰ Park

¹¹ Brooks & Webster & Smith & Woodland & Wessely & Greenberg

¹² Coping strategies

¹³ Bowman

¹⁴ Pihet & Kayser

¹⁵ Karney & Story & Bradbury

این میان وجود دارد که از مهمترین این عوامل راهبردهای مقابله با استرس می‌باشد (هوسونگ^۱، ۲۰۰۳؛ بریانت^۲ و همکاران، ۲۰۰۰؛ فیض و همکاران، ۱۳۸۰).

لازاروس و فولکمن^۳ (۱۹۹۴) راهبردهای مقابله‌ای را به عنوان مجموعه‌ای از پاسخ‌های رفتاری و شناختی که هدفشان به حداقل رساندن فشارهای موقعیت استرس‌زا است تعریف کرده‌اند. بنا به اعتقاد لازاروس و فولکمن اگر ارتباطی بین توانایی تغییر عامل استرس‌زایی که فرد با آن مواجه می‌شود با شکل مقابله فرد با آن وجود داشته باشد، مقابله موثرتر خواهد بود. طبقه‌بندی‌های متفاوتی از مقابله مطرح شده است. کارور و همکاران سه نوع راهبردهای مقابله‌ای مساله مدار^۴، هیجان مدار^۵، اجتناب مدار را تعریف می‌کنند. (کارور و همکاران، ۱۹۸۹). پژوهش‌های بانرج و باسو^۶ (۲۰۱۴) نشان داد زوجینی که از راهبردهای مقابله‌ای مساله مدار کمتری استفاده می‌کنند زوجینی هستند که کیفیت زناشویی ضعیفی داشتند. محمدی و همکاران (۲۰۱۴) نشان داده‌اند بین راهبردهای مقابله‌ای زوجین و رضایت‌مندی زوجین رابطه وجود دارد. همچنین می‌توان با شناسایی و تغییر راهبردهای غیر موثر و تنش‌زا با راهبردهای مقابله‌ای موثر و سبک‌های تنظیم هیجان به طور قابل توجهی ناسازگاری زوجین را کاهش داد (بهرامی و همکاران، ۲۰۱۴). منظور از انطباق پذیری زوجین، مقدار تغییراتی است که در نقش‌ها، قوانین و انضباط خانواده وجود دارد. انطباق‌پذیری خانوادگی توانایی و قابلیت است که یک سیستم مثلاً یک فرد یا یک خانواده علیرغم شرایط متغیر درونی و بیرونی انسجام خویش را حفظ و بقای آن را تضمین می‌کند (خجسته‌فر، عباسپور و رجبی، ۱۳۸۷). از ویژگی‌های خانواده سالم، برخورداری از انعطاف‌پذیری و انطباق با شرایط عادی در مواجهه با معضلات ناشی از رشد و تکامل و همچنین بحران‌های غیر منتظره است (خجسته فر و همکاران، ۱۳۸۷). خانواده هم از درون تحت فشارناشی از تغییرات تکاملی اعضا و زیر مجموعه‌های خویش است و هم تحت فشار خارجی برای برون‌سازی با انتظارات نهادهای اجتماعی می‌باشد، پاسخگویی به انتظارات درونی و بیرونی مستلزم دگرگونی مداوم جایگاه اعضای خانواده در رابطه با یکدیگر است، تا اینکه بتوانند با وجود تداوم پیوستگی سیستم خانواده، به رشد خود ادامه دهند (مینوچین، ۱۹۷۴، ترجمه ثنائی، ۱۳۷۳). خانواده‌هایی که انطباق‌پذیری بسیار بالا و یا پایین را تجربه می‌کنند معمولاً ثبات بیش از حد را تحمل می‌کنند و منجر به عدم تعادل در خانواده می‌شوند (السون، ۲۰۰۰). در خانواده با انطباق‌پذیری بالا، انتقادات آزاد است، نقش‌ها تقسیم شده‌اند و قواعد قابل تغییراند در حالی که در خانواده با انطباق‌پذیری پایین، تغییرات ساختاری اندکی مشاهده می‌شود، در این خانواده‌ها نقش‌ها به سختی تعریف شده‌اند و قوانین پایدارند. (نصر، ۱۳۹۴). این درحالی است که از نظر السون خانواده‌های سالم در سطح متوسطی از انطباق‌پذیری قرار دارند. مطالعات نشان داده است که انطباق‌پذیری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تاثیر می‌گذارد، بنابراین انطباق‌پذیری زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس خوشبختی و رضایت از یکدیگر را دارند (کامینگ^۸، ۱۹۹۷، به نقل از احمدی و همکاران، ۱۳۸۵). یکی از مؤثرترین نظریه‌های روان‌شناختی که به حل مشکلات روابط انسانی می‌پردازد نظریه تحلیل رفتار متقابل^۹ است (موراکامیا^{۱۰}، ۲۰۰۶). نظریه تحلیل رفتار متقابل روشی برای بهبود بخشیدن به ارتباطات است که توسط اریک برن (۱۹۵۰) توسعه یافته است. این نظریه به ما کمک می‌کند تا رفتارمان و ارتباطمان با یکدیگر را بهبود ببخشیم (چپمن^{۱۱}، ۲۰۰۷، به نقل از دوکانه‌ای فرد و همکاران). تحلیل ارتباط محاوره‌ای به افراد کمک می‌کند تا در سطح مقبول و مناسبی با دیگران ارتباط برقرار سازند و آگاهی و

¹ Hussong

² Bryant

³ Lazarus, R. S., Folkman, S.

⁴ Problem-focused

⁵ Emotion-focused

⁶ Carver

⁷ Banerjee & Basu

⁸ Cumming

⁹ Transactional Analysis

¹⁰ Murakamia

¹¹ Chapman

ارتباط خود با دیگران را فزونی بخشند (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۸۵). آموزش مهارت‌های ارتباطی موجب افزایش رضایت، سازگاری، همبستگی و توافق زناشویی شده و ابراز محبت بین آن‌ها را افزایش می‌دهد. (حاجی ابول زاده، ۱۳۸۱). بنابراین هدف از انجام این پژوهش تعیین اثر بخشی آموزش رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر راهبردهای مقابله‌ای زوجین و انطباق پذیری خانوادگی در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا است.

به نظر می‌رسد که شیوع ویروس کرونا و قرنطینه خانگی، مردم را در یک دیگ زودپز قرار داده است. قرنطینه، تناقض‌ها را تشدید کرده و برخی زوجین دیگر نمی‌توانند یکدیگر را تحمل کنند. در نیویورک آمار درخواست طلاق بالا رفته است و با انبوهی از پرونده‌های در انتظار برای بازگشایی دادگاه مواجه هستند. حتی زمانی که بیماری همه گیر فروکش کند و زندگی به حالت عادی خود بازگردد، انتظار می‌رود آسیب‌های وارده از فشارهای روانی و اقتصادی، ماه‌ها پابرجا بمانند. در ایران نیز طبق آمار ارائه شده از سوی وحیدنیا، مدیرکل مشاوره و امور روان‌شناختی سازمان بهزیستی کشور، میزان تماس‌های زوجین با صدای مشاور بهزیستی که مربوط به اختلاف خانوادگی در دوران قرنطینه و کروناست نشان می‌دهد آمارهای اختلافات بین زوجین، سه برابر افزایش یافته است. برخی اختلافات زوجین مربوط به اختلافات بر سر رعایت اصول بهداشتی و هنگام بیرون رفتن یکی از اعضای خانواده است. همچنین با تعطیلی مدارس و حضور کودکان در خانه، بسیاری از اختلافات زناشویی بر سر تربیت فرزند صورت می‌گیرد. سرگرمی‌هایی که افراد خانواده از قبل برای خودشان ایجاد می‌کردند مانند بیرون رفتن از خانه، خرید و دید و بازدیدها، تنش‌های موجود را کاهش می‌داد، اما اکنون این فرصت‌ها وجود ندارد و با نشستن در خانه، خشونت‌هایی مانند بحث و جدل، کتک‌کاری و گاهی قتل رخ می‌دهد (ایرنا، ۱۳۹۹). از این رو مداخلات روان‌شناختی برای بهبود سلامت روانی در طول این بیماری همه گیر، ضروری است.

رویکرد تحلیل رفتار متقابل راهی است برای حل کردن این مشکلات و کشمکش‌هایی که زوج‌ها با توجه به بحران دوران کرونا خود به‌تنهایی قادر به حل کردن مشکلاتشان نیستند. بنابراین لازم است برای کاهش این مشکلات و پیشگیری از وخیم‌تر شدن آن‌ها، مداخلاتی انجام شود. نظر به اینکه بحران ناشی از ویروس کرونا و تعارضات زناشویی ناشی از آن به دلیل عدم آگاهی از راهبردهای مقابله‌ای و انطباق پذیری خانوادگی می‌تواند مشکلات فراوانی برای زوج‌ها ایجاد کند، بنابراین نیازمند آموزش به‌موقع و متناسب است.

پژوهش حاضر با اثر بخشی آموزش رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر راهبردهای مقابله‌ای زوجین و انطباق پذیری خانوادگی در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا می‌تواند به گسترش این درمان کمک شایانی بنماید.

روش

روش تحقیق پژوهش حاضر با توجه به اهداف و فرضیه‌های تدوین شده از نوع نیمه آزمایشی و طرح پژوهش پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای دو گروه آزمایش و کنترل می‌باشد.

جدول ۱. تکاره طرح پژوهش

پس آزمون	متغیر مستقل	پیش آزمون	گروه
T2	x	T1	آزمایش
T2	-	T1	کنترل

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی مراجعین زن دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا در تابستان سال ۱۴۰۰ مرکز مشاوره محیا منطقه ۲ تهران بودند.

اثر بخشی آموزش رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر انطباق پذیری خانوادگی در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی بحران ... / ۱۵۵

در این پژوهش ۳۰ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای از بین آنان که در پرسش نامه تعارضات زناشویی نمره بالاتر از ۹۰ را داشتند انتخاب شدند و سپس به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل گمارش شدند.

معیارهای ورود به مطالعه :

- ۱-متاهل
- ۲-جنسیت زن
- ۳-دارای تعارضات زناشویی بعد از بحران شیوع ویروس کرونا
- ۴-در حین اجرای کار پژوهش و مداخله در هیچ کار پژوهشی یا درمان دیگری مشارکت نداشته باشند.
- ۵-افرادی که در پرسش نامه تعارضات زناشویی نمرات بالا تر از ۹۰ که نشان دهنده تعارضات زناشویی متوسط و بالا است کسب کرده بودند.
- ۶-حضور منظم در جلسات درمانی (افرادی انتخاب شدند که وقت کافی برای حضور در جلسات را داشتند).

معیارهای خروج از مطالعه:

- ۱-عدم وقت کافی برای حضور در جلسات درمانی و غیبت سه جلسه متوالی
- ۲-تکمیل پرسش نامه به صورت ناقص
- ۳-مداخله در کار پژوهشی یا درمانی دیگر
- ۴-نمرات پایین تر از ۹۰ در پرسش نامه تعارضات زناشویی

به منظور رعایت مسائل اخلاقی به موارد زیر توجه شد :

پیش از شروع کار از افراد رضایت نامه آگاهانه دریافت شد و افراد از روش اجرا و روند درمان مطلع شدند.

محرمانه بودن اطلاعات شخصی هر فرد مبنی بر اینکه نیاز به نوشتن نام روی پرسش نامه نیست.

رعایت شئون اخلاقی پژوهش مبنی بر رعایت امانت و صداقت و نوشتن مطالب.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع آوری شده از نرم افزار spss24 استفاده گردید . با توجه به روش پژوهش، در تجزیه و تحلیل داده هایکسانی واریانس و کواریانس، شیب رگرسیون، توزیع نرمال (شاپیرو) به عنوان مفروضه‌های پژوهش و از روش آماری کواریانس و روش آماری مانکوا برای بررسی فرضیه اصلی و روش آماری آنکوا برای بررسی فرضیه‌های فرعی به کمک نرم افزار spss24 استفاده گردید.

یافته‌ها

تحلیل اطلاعات جمعیت شناختی

جدول ۲: سن شرکت کنندگان

فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	درصد	فراوانی	
10.0	10.0	10.0	3	20-25
56.7	46.7	46.7	14	26-35
86.7	30.0	30.0	9	36-45
100.0	13.3	13.3	4	46-55
	100.0	100.0	30	کل

در جدول ۲ سن شرکت کنندگان توصیف شده است بیشتر افراد شرکت کننده بین ۲۶ تا ۳۵ سال، سن داشتند که ۰/۴۶ شرکت کنندگان ما را در پژوهش تشکیل می دادند.

جدول ۳: وضعیت تحصیلی

فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	درصد	فراوانی	
13.3	13.3	13.3	4	دیپلم
20.0	6.7	6.7	2	فوق دیپلم
66.7	46.7	46.7	14	لیسانس
100.0	33.3	33.3	10	کارشناسی ارشد و بالاتر
	100.0	100.0	30	کل

همانطور که قابل مشاهده است در جدول ۳ وضعیت تحصیلی شرکت کنندگان بررسی شد نتایج نشان داد ۰/۴۶ شرکت کنندگان ما لیسانس، ۰/۳۳ فوق لیسانس و ۰/۶ فوق دیپلم و بقیه دیپلم و زیر دیپلم هستند.

جدول ۴: طول مدت ازدواج

فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	درصد	فراوانی	
26.7	26.7	26.7	8	0-3
60.0	33.3	33.3	10	4-6
80.0	20.0	20.0	6	7-9
100.0	20.0	20.0	6	10 به بالا
	100.0	100.0	30	کل

با توجه به این که شرکت کنندگان ما متاهل هستند طول مدت ازدواج آنها در جدول ۳ بررسی شد و اکثر شرکت کنندگان ما یعنی ۰/۳۳ آنها بین ۴ تا ۶ سال متاهل بودند و ۰/۲۶ هم بین ۰ تا ۳ طول مدت ازدواجشان بود.

جدول ۵. اطلاعات توصیفی پرسشنامه تعارض زناشویی

تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
30	98	184	139.80	25.131
30				

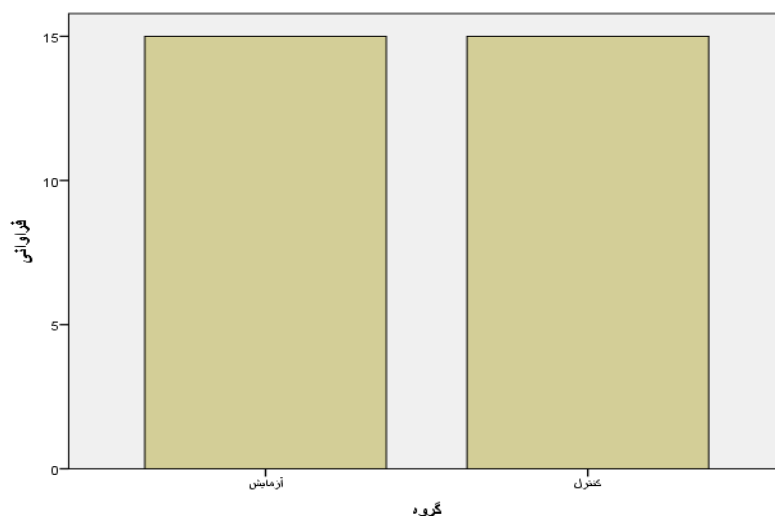
در جدول ۵ اطلاعات توصیفی پرسشنامه تعارض زناشویی که از شرکت کنندگان در پژوهش گرفته شده بود آورده شده است . کمترین نمره در این ۳۰ شرکت کننده ۹۸ و بیشترین نمره ۱۸۴ است و میانگین آنها ۱۳۹ می باشد.

توصیف داده‌ها

جدول (۶) مشخصات توصیفی گروه نمونه

گروه	فراوانی	درصد فراوانی
آزمایش	۱۵	۵۰
کنترل	۱۵	۵۰
کل	۳۰	۱۰۰

در جدول (۶) تعداد افراد مورد مطالعه نشان داده شد. تعداد افراد شرکت کننده در گروه آزمایش ۱۵ نفر و تعداد افراد شرکت کننده در گروه کنترل ۱۵ نفر بوده‌اند که مجموعاً تعداد افراد شرکت کننده در پژوهش حاضر ۳۰ نفر بود.

(نمودار ۱) نمایش تعداد حجم نمونه

آموزش رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر انطباق پذیری خانوادگی (انسجام و انطباق) در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا اثر دارد.

متغیر انطباق خانوادگی دارای دو زیر مقیاس انسجام و انطباق است لذا برای پاسخ گویی به فرضیه دوم پژوهش و سنجش اثر تعاملی این دو زیر مقیاس بر روی یکدیگر و مشخص کردن اثر گروه درمانی TA بر این دو متغیر نیازمند استفاده از آزمون مانکوا هستیم که در زیر قبل گزارش نتایج مفروضه‌های این آزمون مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۷. اطلاعات توصیفی متغیرها

متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	تعداد
انسجام	آزمایش	58.67	5.715	15
	کنترل	66.93	8.004	15
	کل	62.80	8.023	30
انطباق	آزمایش	57.87	4.307	15
	کنترل	65.07	6.330	15
	کل	61.47	6.458	30

در جدول ۷ اطلاعات توصیفی این متغیرها در دو گروه آزمایش و کنترل ذکر شده است. میانگین گروه آزمایش در مولفه انسجام ۵۸/۶۷ و در مولفه انطباق ۵۷/۸۷ می‌باشد.

جدول ۸. آزمون باکس جهت بررسی فرض همگنی ماتریس واریانس - کوواریانس در متغیرهای وابسته

Box's M	3.165
F	973.
df1	3
df2	141120.000
.Sig	404.

با توجه به این جدول مقدار سطح معناداری از ۰/۰۵ ($P > 0/05$) بیشتر می‌باشد. که گویای آن است که شرط همگنی ماتریس واریانس - کوواریانس به خوبی رعایت شده است.

جدول ۹. نتایج حاصل از آزمون‌های تحلیل واریانس چند متغیره

اثر	مقدار	F	درجه آزادی	خطای درجه آزادی	معناداری	اثر
اثر پیلایی	0.559	15.816 ^b	2.000	25.000	0.000	0.559
لامبدای ویلکز	0.441	15.816 ^b	2.000	25.000	0.000	0.559
اثر هوتلینگ	1.265	15.816 ^b	2.000	25.000	0.000	0.559
بزرگترین ریشه خطا	1.265	15.816 ^b	2.000	25.000	0.000	0.559

با توجه به نتایج آزمون‌های ذکر شده در جدول ۹ و مخصوصاً آزمون لامبدای ویلکز که در سطح ۰/۰۱ معناداری می‌باشند می‌توان بیان کرد متغیر مستقل توانسته است بر روی مولفه‌های متغیر وابسته اثر بگذارد و حداقل در یکی از این مولفه‌ها در بین دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۰. نتایج آزمون لوین برای همگنی واریانس‌ها

Sig.	df2	df1	F	
0.852	28	1	0.036	انسجام
0.875	28	1	0.025	انطباق

با توجه به آزمون لوین، نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهد واریانس‌ها در سطح ۰/۰۵ معنادار نمی‌باشند و این مساله نشان از همگنی بین واریانس‌ها در مولفه‌های پژوهش دارد.

جدول ۱۱. تحلیل کوواریانس جهت مقایسه بین سه متغیر پژوهش

منبع	متغیرهای وابسته	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معناداری	اندازه اثر
گروه * پیش از مومن	انسجام	57.244	2	28.622	2.166	0.136	0.153
	انطباق	96.683	2	48.342	3.051	0.093	0.113
گروه	انسجام	354.241	1	354.241	24.604	0.001	0.486
	انطباق	413.660	1	413.660	28.302	0.001	0.521
خطا	انسجام	374.338	26	14.398			
	انطباق	380.010	26	14.616			

در جدول ۱۱، همگنی شیب خط رگرسیون مورد بررسی قرار گرفت و در نتیجه سطح معناداری بالاتر از ۰/۰۵ به دست آمد که نشان می‌دهد پیش از مومن در متغیرهای تحقیق با اجرای مداخله و نمرات پس از مومن رابطه ندارد و ضریب خطی رگرسیون حاصل شده است. در این جدول نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره (مانکوا) برای به دست آوردن نمرات حاصل از اجرای متغیر مستقل و اثر آنها بر روی تعامل بین متغیرهای وابسته در پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. در مولفه‌های انسجام و انطباق خانوادگی گروه درمانی TA توانسته است در سطح ۰/۰۱ این مولفه‌ها را تعدیل کند و اثر اندازه در انسجام به مقدار ۰/۴۸ و در انطباق به مقدار ۰/۵۲ به دست آمد که با توجه به جدول ۴-۲-۳ که تمام میانگین‌های متغیرهای پژوهش در آن ذکر شده بود انسجام از میانگین ۷۴/۴۰ به میانگین ۵۷/۸۶ و انطباق از میانگین ۷۴/۳۳ به میانگین ۵۸/۶۶ تعدیل یافته بودند. لذا می‌توان گفت گروه درمانی TA موثر واقع شده و فرضیه دوم ما نیز تایید می‌گردد و آموزش رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر انطباق پذیری خانوادگی در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا اثر دارد.

بحث

با توجه به نتایج بدست آمده آموزش تحلیل رفتار متقابل بر انطباق پذیری خانوادگی زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا تاثیر دارد و فرضیه دو پژوهش مورد تایید واقع گردید. همچنین این فرضیه همسو با یافته‌های اکبری و همکاران (۱۳۹۱)، صرامی و همکاران (۱۳۹۴)، عطادخت و همکاران (۱۳۹۴)، فتوحی بناب و همکاران (۱۳۹۰)، الهه نژاد کریم و همکاران (۱۳۹۶) می‌باشد.

خانواده‌ها و زوجینی که انطباق پذیری لازم را دارند می‌توانند در هر جهتی که موقعیت، مرحله چرخه زندگی و یا جامعه پذیری ایجاب می‌کند، حرکت کنند و همچنین اگر خانواده‌ها سطح مناسبی از پیوستگی، انطباق پذیری و ارتباطات را در روابط خود داشته باشند، می‌توانند در مواجهه با مشکلات، عملکرد مناسبی را نشان دهند (خجسته فر، عباسپور و رجبی، ۱۳۸۷). جی هیلی (۱۹۵۲) شاخص خانواده‌هایی که از انطباق پذیری برخوردارند را انعطاف پذیری در روابط اعضا با یکدیگر و در روابط با خارج از خانواده می‌داند و همچنین اعضا نباید با یکدیگر رابطه خشک و بی روح داشته باشند (به نقل از یعقوبی دوست و عنایت، ۱۳۹۳). آموزش تحلیل رفتار متقابل باعث می‌شود فرد حالات نفسانی خود و همسرش را بهتر بشناسد و بهتر بتواند شرایط را درک کند و در مواجهه با موقعیت‌های مختلف به بهترین شکل رفتار کند و پاسخ بدهد. در واقع آموزش تحلیل رفتار متقابل به زوجین کمک می‌کند تا پیام‌های خود را صریح تر انتقال دهند و به درک بیشتری از یکدیگر نایل آیند و تمرین اصولی آن باعث می‌شود تا زوجین این عادات را به گنجینه‌ی رفتاری خود اضافه کنند و در موقعیت‌های مشکل ساز و تعارض بین زوجین به جای استفاده از رفتارهای تنش زا مانند انتقاد بی جا، سرزنش، طعنه و کنایه، زخم زبان و... با بهره‌گیری از بهبود شناخت نسبت به همسر و موقعیت موجود و به کارگیری انعطاف پذیری شناختی از شیوه‌های سازنده استفاده کنند (عطادخت و همکاران، ۱۳۹۴). همچنین فرد می‌تواند پس از جلسات آموزش تحلیل رفتار متقابل شرایط را درک کند و با افزایش درک متقابل خواسته‌های طرف مقابل (همسر) بهتر و واقعی‌تر عمل کند. این شیوه رفتار باعث درک متقابل بهتر و در نتیجه انطباق بیشتر بین زوج‌ها می‌شود.

۱- به علت محدودیت زمانی و پایان دوره آموزشی مطالعات پیگیری صورت نگرفته است بنابراین اطلاعاتی در دسترس نیست که نشان دهد در بلند مدت تغییرات ایجاد شده پایدار بوده‌اند یا نه.

۲- انتخاب نمونه در دسترس و در شهر تهران بود، لذا تعمیم نتایج در شهرهای دیگر را با محدودیت مواجه می‌کند.

۳- نتایج این تحقیق محدود به زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا مرکز مشاوره طلایه سلامت شهر تهران می‌باشد و لذا تعمیم نتایج به مردان می‌بایست با احتیاط صورت گیرد.

۴- با توجه به اینکه این پژوهش در زمان بحران شیوع ویروس کرونا صورت گرفته است، لذا تعمیم پذیری این پژوهش در زمان‌های دیگر را با محدودیت مواجه می‌کند و می‌بایست با احتیاط صورت گیرد.

پیشنهادات

الف: کاربردی

۱- این پژوهش شواهدی تجربی برای اثربخشی آموزش تحلیل رفتار متقابل بر راهبردهای مقابله‌ای زوجین و انطباق پذیری خانوادگی در زنان دارای تعارضات زناشویی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا فراهم نمود. بنابراین روانشناسان، روانپزشکان و سایر درمانگران می‌توانند از این درمان برای بهبود زندگی افراد استفاده کنند.

۲- پیشنهاد می‌شود پژوهشگران این رویکرد را روی زوجین بکارگیرند.

۳- آموزش و اجرای این رویکرد در دادگاه‌های مختلف بر روی زوجین متقاضی طلاق

- ۴- ارائه برنامه‌های آموزش تحلیل رفتار متقابل قبل از ازدواج و آشنا کردن افراد با انواع راهبردهای مقابله‌ای و انطباق پذیری خانوادگی و ارتباط آن‌ها با تعارضات زناشویی در مواقع بحرانی.
- ۵- پیشنهاد می‌گردد در مراکز و نهادهای مربوط به ازدواج جوانان و مراکز آموزشی و پیشگیری و آموزش و بازآموزی مشاوران و درمانگران و ارائه بروشورهای آموزشی، جزوات، کتابها و فیلمهای آموزشی جهت آشنایی و استفاده از راهبردهای مقابله فردی و زوجی مورد استفاده قرار گیرد.
- ۶- پیشنهاد می‌گردد دوره‌های آموزشی برای زوجین ترتیب داده شود تا با بهره‌گیری از روش‌های مناسب مهارت‌های انطباق پذیری را به زوجین آموزش داده تا بتوان تعارضات زناشویی را کاهش داد.
- ۷- انجام برنامه‌های آموزشی تحلیل رفتار متقابل به صورت فردی یا گرهی با تاکید بر افزایش مهارت‌های انطباق پذیری خانوادگی، راهبردهای مقابله‌ای به عنوان یک عامل اثر گذار بر تعارضات زناشویی در شرایط بحرانی اکنون (بحران ویروس کرونا).

ب: پژوهشی

- ۱- با توجه به اینکه رویکرد تحلیل رفتار متقابل یک رویکرد تحلیلی است بهتر است برای تثبیت اثرات آموزش و جلوگیری از ارائه سریع مطالب و فهم عمیق تر تعداد جلسات بیشتری در نظر گرفته شود.
- ۲- پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های بعدی با نمونه گیری تصادفی، تعداد نمونه بیشتر و در مراکز مشاوره شهرهای دیگر انجام و میزان اثربخشی این رویکرد با توجه به متغیرهای مدت ازدواج، جنس و سن آزمودنی‌ها بررسی و مقایسه شود.
- ۳- برای رسیدن به یک نتیجه مطمئن تر پیشنهاد می‌شود، مطالعات طولی در مورد شکل گیری تعارضات زناشویی در مواقع بحرانی صورت گیرد و همچنین انجام مطالعات مراحل پیگیری برای ارزیابی پایداری نتایج پژوهش که سبب پایداری شناسایی‌ها و تبع درمان و آموزش می‌گردد
- ۴- بر اساس این پژوهش پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه در سایر مناطق و با روش‌های پژوهشی آزمایشی و نیمه آزمایشی مرتبط با موضوع، پژوهش‌های مشابه با سایر متغیرهای موثر و مرتبط با موضوع انجام شود.
- ۵- با توجه به اینکه در کشور ما نظریه تحلیل رفتار متقابل، در پژوهش‌ها زیاد مورد استفاده قرار نگرفته است؛ لذا پیشنهاد می‌شود که تاثیر این رویکرد بر متغیرهای دیگری سنجیده شود.
- ۶- پیشنهاد می‌شود با شامل کردن مردان در جلسات آموزشی میزان تاثیر این رویکرد را در حوزه‌های راهبردهای مقابله‌ای و انطباق پذیری خانوادگی مورد بررسی قرار دهند.
- ۷- با توجه به اینکه پژوهش‌های بسیار کمی در مورد اثر بخشی رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر انطباق پذیری خانوادگی انجام شده است، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی مشابه با موضوع انطباق پذیری خانوادگی انجام گردد و همچنین عوامل موثر بر انطباق پذیری با سایر روش‌های پژوهشی مقایسه گردد.

منابع فارسی

- ۱) احمدی، ا؛ رحمت الهی، ف؛ فاتحی زاده، م. (۱۳۸۵). آسیب شناسی زندگی زناشویی. تازه‌های روان درمانی، شماره ۴۱ و ۴۲.
- ۲) اکبری، ا؛ خانجانی، ز؛ پورشریفی، ح؛ محمودعلیلو، م؛ عظیمی، ز. (۱۳۹۱). مقایسه اثربخشی درمان تحلیل رفتار متقابل با درمان شناختی رفتاری در بهبود علائم مرضی شکست عاطفی دانشجویان. مجله روان شناسی بالینی. ۱۵ (۳). ۸۷-۱۰۱.

- ۳) بخشی پور، ب؛ اسدی، ا؛ کیانی، ا؛ شیرعلیپور، ا؛ احمد دوست، ا (۱۳۹۱). رابطه عملکرد خانواده با تعارضات زناشویی زوج‌های در آستانه طلاق. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی سال سیزدهم، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۱.
- ۴) براتی، ط. (۱۳۷۵). تاثیر تعارض‌های زناشویی بر روابط متقابل زن و شوهر. پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره. دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- ۵) بهرامی، ف؛ ندایی، ع؛ جزایری، ر؛ فاتحی زاده، م (۱۳۹۲). بررسی جامعه شناختی پیش بینی سازگاری زناشویی بر مبنای سبک‌های شناختی تنظیم هیجان و راهبردهای مقابله‌ای زوجین شهر اصفهان، علوم اجتماعی شوشتر، ۲۲ (۳)، ۱۰۱-۱۲۲.
- ۶) پروچسکا، جیمز. ا. و؛ نورکراس، جان لسی؛ نظریه‌های روان درمانی ترجمه یحیی سید محمدی (۱۳۹۲). تهران انتشارات رشد.
- ۷) تحلیل رفتار متقابل ترجمه دکتر بهمن دادگستر
- ۸) ترکان، ه؛ کلانتری، م؛ مولوی، ح (۱۳۸۵). بررسی اثربخشی گروه درمانی به شیوه تحلیل تبدالی بر رضایت زناشویی، فصلنامه خانواده پژوه. (۸).
- ۹) جانبرزگی، م؛ وغروی، م (۱۳۹۵). نظریه‌های نوین و روان درمانگری. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها.
- ۱۰) جعفری هرندی، س (۱۳۸۱). بررسی رابطه تعارض‌های زناشویی و بی ثباتی ازدواج در زنان جوان اصفهان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
- ۱۱) جونز، ون؛ استوارت، یان (۱۹۸۷). تحلیل رفتار متقابل، روش‌های نوین در روانشناسی، ترجمه بهمن دادگستر (۱۳۹۵). تهران انتشارات دایره.
- ۱۲) جهانی دولت آباد، ا؛ حسینی، ح (۱۳۹۴). مطالعه جامعه شناختی علل و زمینه‌های بروز تعارضات زناشویی در تهران. فصلنامه بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۵، شماره ۲، صفحه ۳۳۰-۳۶۴.
- ۱۳) چراغی، م (۱۳۸۹). رابطه هوش هیجانی و ارتباط ولی - فرزندی با شیوه‌های مقابله با استرس در نوجوانان، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- ۱۴) حاجی ابول زاده، ن (۱۳۸۱). بررسی اثربخشی درمان شناختی رفتاری به شیوه گروهی بر افزایش رضایت مندی زناشویی زنان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- ۱۵) خالد اصفهانی (۱۳۸۲). بررسی نقش مهارت‌های ارتباطی بر کارایی خانوادگی دانشجویان متأهل، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا.
- ۱۶) خجسته فر، ر؛ عباسپور، ذ؛ رجبی، غ (۱۳۸۷). مقایسه پیوستگی، انطباق پذیری سطح ارتباط و رضایت زناشویی در متأهلین پر گذشت و کم گذشت اداره‌های دولتی شهر اهواز. مجله علوم تربیتی و روانشناسی، ۱، ۳، ۱۷۹-۱۹۴.
- ۱۷) دوکانه‌ای فرد، ف؛ نیکنام، م؛ مهدی زاده، م (۱۳۹۱). اثربخشی مشاوره گروهی والدین مبتنی بر رویکرد تحلیل تبدالی (TA) بر عملکرد خانواده و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان منطقه ۵ شهر تهران. فصلنامه مشاوره و روان درمانی، سال اول شماره ۲، تابستان ۱۳۹۱.
- ۱۸) رکن آبادی، رعیت (۱۳۸۷). بررسی تاثیر آموزش رفتاری-ارتباطی بر تعارضات زناشویی زوجین مراجعه کننده به مرکز مشاوره نیروی انتظامی استان یزد. پایان نامه کارشناسی ارشد. گروه مشاوره. دانشگاه آزاد واحد یزد.
- ۱۹) سعیدی، ل؛ بهرامی، ف؛ اعتمادی، ع (۱۳۸۵). بررسی اثربخشی زوج درمانی کوتاه مدت راه حل-محور بر کاهش تعارضات زوجین شهرستان خمینی شهر اصفهان. تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، جلد ۵، شماره ۲۰.

- ۲۰) سعیدی، ل؛ بهرامی، ف؛ اعتمادی، ع (۱۳۸۵). بررسی اثربخشی زوج درمانی کوتاه مدت راه حل-محور بر کاهش تعارضات زوجین شهرستان خمینی شهر اصفهان. تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، جلد ۵، شماره ۲۰.
- ۲۱) سودانی، م؛ مهرابی زاده هنرمند، م؛ سلطانی، ز (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش تحلیل رفتار متقابل بر افزایش عملکرد زوج‌های ناسازگار. مشاوره و روان درمانی خانواده ۲ (۳) ۲۶۷-۲۸۷.
- ۲۲) شفیق آبادی، ع؛ ناصری، غ، ر. (۱۳۸۹). نظریه‌های مشاوره و روان درمانی. تهران، مرکز نشر دانشگاهی.
- ۲۳) شفیق آبادی، عبدالله؛ ناصری، غ، ر (۱۳۸۵). نظریه‌های مشاوره و روان درمانی چاپ دوازدهم. تهران، انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.
- ۲۴) شفیعی نیا، ا؛ حسینیان، س (۱۳۸۶). بررسی اثربخشی مشاوره گروهی با روش شناختی - رفتاری بر تعارضات زناشویی. پژوهش‌های تربیتی و شناختی شماره ۸.
- ۲۵) شفیعی نیا، اعظم (۱۳۸۱). بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های حل تعارض‌های زناشویی بر بهبود روابط متقابل زن و شوهر. پایان نامه چاپ نشده کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ۲۶) صفرزاده، م (۱۳۸۳). بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی و برقراری ارتباط زناشویی کارآمد، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ۲۷) طهرانی، ف (۱۳۸۴). بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر افزایش رضایت زناشویی زنان ساکن شهر اصفهان، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی رودهن.
- ۲۸) عارفی، م؛ رحیمی، ر و شیخ اسمعیلی، د (۱۳۹۵). پیش بینی سازگاری زناشویی زوج‌های جوان فرهنگی بر مبنای تمایز یافتگی از خانواده اصلی و رضایت زناشویی والدین. فصلنامه علمی- پژوهشی خانواده و پژوهش، دوره ۱۳ شماره ۲.
- ۲۹) عرفانی اکبری، م (۱۳۸۷). بررسی مشکل‌ها مربوط به صمیمیت زوجین و تأثیر ارتباط درمانی زوجین بر آن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا.
- ۳۰) عطادخت، ا؛ جعفریان دهکردی، ف؛ بشرپور، س؛ نریمانی، م (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش گروهی تحلیل رفتار متقابل در افزایش انعطاف پذیری شناختی و ارتقای عملکرد خانواده در زنان دارای اختلافات زناشویی. فصلنامه شخصیت و تفاوت‌های فردی، سال چهارم، شماره هشت.
- ۳۱) علامه، ف؛ آقایی، ا؛ آتش پور، ح؛ مشتاقی، م (۱۳۹۳). تأثیر آموزش گروهی تحلیل رفتار متقابل بر شادکامی مردان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره و فرهنگسراها. مجله علمی-پژوهشی پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری، ۶، ۳۹-۲۵.
- ۳۲) علیزاده فرد، س؛ صفاری نیا، م (۱۳۹۹). پیش بینی سلامت روان بر اساس اضطراب و همبستگی اجتماعی ناشی از بیماری کرونا. پژوهش‌های روان شناسی اجتماعی، شماره سی و ششم، زمستان ۱۳۹۸.
- ۳۳) عیسی نژاد، ا؛ احمدی، ا؛ اعتمادی، ع؛ قادری پور، ر (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی ارتقای روابط بر بهبود راهبردهای مقابله‌ای زناشویی.
- ۳۴) غضنفری، ف؛ قدم پور، ع (۱۳۸۷). بررسی رابطه راهبردهای مقابله‌ای و سلامت روان در ساکنین شهر خرم آباد. مجله اصول بهداشت روانی، ۱۰، ۵۴-۴۷.
- ۳۵) فتوحی بناب، س؛ حسینی نسب، د؛ هاشمی نصرت آباد، ت (۱۳۹۰). اثربخشی زوج درمانگری شناختی رفتاری، اسلامی و تحلیل رفتار متقابل بر خود شناسی زوج‌های ناسازگار. مطالعات روان شناختی، ۷ (۲)، ۳۷-۵۸.
- ۳۶) فرزین راد، ب؛ اصغر نژاد، ف. یزدان دوست، ر؛ حبیبی عسگر آباد، م (۱۳۸۹). مقایسه راهبردهای مقابله‌ای و سبک‌های شخصیتی در دانشجویان افسرده و غیر افسرده مجله علوم رفتاری، ۴، ۲۱-۱۷.

- ۳۷) فرهنگی، ف؛ آقا محمدیان، ح (۱۳۹۰). تاثیر روان درمانگری گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر شیوه‌های رویارویی با استرس نوجوانان. مطالعات تربیتی و روان شناختی ۷ (۲).
- ۳۸) فقیرپور، م (۱۳۸۱). نقش مهارت‌های ارتباطی در سازگاری زناشویی و طراحی یک مدل آموزشی و ارزشیابی آن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا: دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- ۳۹) فیض، عبد ا. . . ؛ نشاط دوست، ح؛ نائلی، ح (۱۳۸۰). بررسی رابطه سر سختی روان شناختی و وروش های مقابله با تنیدگی. مجله روانشناسی، ۴.
- ۴۰) قربانی نژاد، م. (۱۳۸۸). بررسی اثربخشی آموزش گروهی تحلیل رفتار متقابل بر سبک‌های مقابله با استرس دانش آموزان دختر دبیرستانی شهر گرگان در سال تحصیلی ۱۳۸۸. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- ۴۱) کاظمی، ز؛ نشاط دوست، ح؛ کجیاف، م؛ عابدی، ا؛ آقا محمدی، س؛ صادقی، س (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش تحلیل رفتار متقابل بر صمیمیت اجتماعی دختران فراری (شهر اصفهان، یک پژوهش مورد-منفرد) مطالعات اجتماعی روان شناختی زنان، ۱۰ (۳). ۱۶۲-۱۳۹.
- ۴۲) کرمی، ح؛ زکی، ع؛ علیخانی، م و خدادادی، ک (۱۳۹۱). رابطه مهارت‌های زندگی و تعارضات زناشویی با بهداشت روانی در زوجین، مشاوره و روان درمانی خانواده، سال ۴ شماره ۴، ۴۷۲-۴۶۱.
- ۴۳) گلادینگ، ساموئل (۱۹۹۸). خانواده درمانی تاریخچه، نظریه و کاربرد. ترجمه فرشاد بهاری، بدرالسادات بهرامی، مصطفی تبریزی (۱۳۸۲). تهران نشر تزکیه
- ۴۴) محمدی، ر؛ خوشکنش، ا؛ زاده محمدی، ع (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین راهبردهای مقابله همسران با استرس، رضایت مندی زناشویی و فرسودگی شغلی در معلمان. فصلنامه خانواده پژوهی ۳۶ (۹)، ۴۸۷-۴۷۱.
- ۴۵) محمدی، ش (۱۳۸۵). ارتباط سازگاری زناشویی و تنیدگی ناشی از ناباروری در زنان مراجعه کننده به مرکز درمان ناباروری. فصلنامه باروری و ناباروری، ۳۹-۲۶.
- ۴۶) منصور، ل؛ ادیب راد، ن (۱۳۸۳). مقایسه بین تعارض زناشویی و ابعاد آن در مراجعین زن مرکز خدمات مشاوره‌ای دانشگاه شهید بهشتی و زنان عادی.
- ۴۷) مینوچین، سالوادور (۱۹۷۴). خانواده و خانواده درمانی. ترجمه ثنایی، باقر (۱۳۷۳). تهران، امیرکبیر.
- ۴۸) نژاد کریم، ا؛ سلیمی، ه؛ جاودان، م؛ حسین زاده، پ (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش گروهی تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سطح بخشودگی زنان. رویش روان شناسی، سال ششم، شماره ۴، شماره پیاپی ۲۱، زمستان ۱۳۹۶.
- ۴۹) نصر اصفهانی، م (۱۳۹۴). مقایسه کیفیت زندگی، سلامت روان و انسجام خانواده در شاغلین اقماری و غیر اقماری، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ۵۰) هی، جولی. روان شناسی موفق در محیط کار، ترجمه مینو پرنیانی (۱۳۸۰). تهران: انتشارات رشد.
- ۵۱) یارمحمدیان، ا؛ بنکدار هاشمی، ن؛ عسگری، ک (۱۳۹۰). تأثیر آموزش هوش هیجانی و مهارت‌های زندگی بر سازگاری زناشویی زوجهای جوان. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی سال دوازدهم، شماره ۲، پیاپی (۴۴).

منابع انگلیسی

- 1) Andromico, M. P. (1985). The chronological elevator. Aredecision model forBoth the TA ¬ TA therapy. Journal of Family Psychology, 32, 731802.
- 2) Arieta, M. T. (2008). Women s'couple relationship satisfaction: The impact of family structure and interparental conflict. Unpublished Doctoral Dissertation. Sanfrancisco University.
- 3) Badr H. Coping in marital dyads: a contextual perspective on the role of gender and health. Personal Relationships 2004; 11 (2): 197-211.

- 4) Banerjee & S. Basu, J. , “Personality Factors, attachment styles and coping strategies in couples with good and poor marital quality”, *Psychological studies*, 59 (1), 2014, pp. 59-67.
- 5) Barrow, G & Newton, T. (2004). *Walking the Talk: How transactional analysis is improving behaviour and raising self-esteem*. David Fulton publishers
- 6) Bélanger, C. , Di Schiavi, M. F. , Sabourin, S. , Dugal, C. , El Baalbaki, G. , & Lussier, Y. (2014). Self-esteem, coping efforts and marital adjustment. *Europe’s Journal of Psychology*. 10 (4), 660-671.
- 7) Bloomberg Businessweek. (2020). china’s Divorce spike is a Warning to Rest of Locked-Down World.
- 8) Bodenmann G, Shantinath SD. The couples coping enhancement training (CCET): a new approach to prevention of marital distress based upon stress and coping. *Family Relations* 2004; 53 (5): 477-84.
- 9) Bowman ML. Coping effort and marital satisfaction: measuring marital coping and its correlates. *Journal of Marriage and the Family* 1990; 52: 463-74.
- 10) Brooks, S. K. ; Webster, R. K. ; Smith, L. E. ; Woodland, L. ; Wessely, S. ; Greenberg, N. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *Lancet* 2020, 395, 912–920
- 11) Bryant, R. A., Marosszky, J., Bacculey, I. & Gurka, J. (2000). Coping style and posttraumatic stress disorder following sever traumatic brain injury. *Brain injury*, 14, 175-180.
- 12) Carver, C; Scheier, M. F; Weintraub, J. K (1989); Assessing strategies; *Journal of personality and social coping psychology*, 5 (2), 267-283
- 13) Cassoni, E & Filippi, S. (2013). Travel Mates: Transactional Analysis Groups for Couples. *Transactional Analysis Journal*, 43 (4) 334-346.
- 14) Chapman, A. (2007). Eric Berne’s transactional analysis parent adult child model, theory and history article [On-line]. Available: <http://www.businessballs.com/transact.html>
- 15) Chen Q, Liang M, Li Y, Guo J, Fei D, Wang L, He L, Sheng C, Cai Y, Li X, Wang J. Mental health care for medical staff in China during the COVID-19 outbreak. *The Lancet Psychiatry*. 2020 Apr 1; 7 (4):e15-6.
- 16) Christensen, A. & SH. I. (1991). Communication conflict and psychological distance. *Journal of Clinical Psychology*, 17 (1): 342-354.
- 17) Ciucur, D, Pirvut, A. F. (2011). The effects of a transactional analysis training programme on happiness and quality of life in married people. *Procedia – Social and Behavioral Science*, 33, 667-671.
- 18) Ciucur, D. (2012). A transactional analysis group psychotherapy program for improving the qualities and abilities of future psychologists.
- 19) Coan, S. (2004). The impact of residential experience on the Division of Household labor, conflict patterns, differentiation, and marital satisfaction. Unpublished Doctoral Dissertation.
- 20) Courtney HD. An investigation of bereaved parents: coping strategies and effects on the marital relationship. [Thesis]. Texas: Mary’s University of San Antonio; 2005
- 21) Cucinotta D, Vanelli M. WHO declares COVID-19 a pandemic. *Acta bio-med Atenei Parmensis* 2020; 91 (1): 157-60
- 22) Cuiyan Wang, Riyu Pan, Xiaoyang Wan, Yilin Tan, Linkang Xu, Cyrus S. Ho, Roger C. Ho, “Immediate Psychological Responses and Associated Factors during the Initial Stage of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) Epidemic among the General Population in China”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (5), 2020.
- 23) Cumming, & Oreilly. M. (1997). The Clinical Significance of Loneliness: A Literature Review. *Clinical Psychology Review*, 26, 695-718.
- 24) Dong, X., Wang, L., Tao, Y., Suo, X., Li, Y., Liu, F., Zhao, Y., Zhang, Q. (2017). Psychometric properties of the Anxiety Inventory for Respiratory Disease in patients with COPD in China. *International Journal of Chronic Obstructive Pulmonary Disease*. 12:49-58.
- 25) Dowd, D. A., Means, M. J., Pope, J. F., & Humphries, J. H. (2005). Attributions and marital satisfaction: The mediated effects of self-disclosure. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 97 (1), 22-26.
- 26) Dunham, SH. (2008). Emotional skillfulness in African American marriage. intimate safety as a mediator of the relationship between emotional skillfulness and marital satisfaction. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Akro
- 27) Dusay, J. M., & Dusay, K. M. (1989). Transactional analysis. In R. J. Corsini (Ed.), *Current psychotherapies* (4th ed., pp. 405–453). Itasca, IL: F. E. Peacock.
- 28) Ekman, P. W., & Friesen, V. (1971). Constants across cultures in face and emotions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 17, 124129.
- 29) Fangyuan Tian, Hongxia Li, Shuicheng Tian, Jie Yang, Jiang Shao, Chenning Tian, “Psychological symptoms of ordinary Chinese citizens based on SCL-90 during the level I emergency response to COVID-19”, *Psychiatry Research*, Volume 288, 2020.

- 30) Farnoosh G, Alishiri G, Zijoud SRH, Dorostkar R, Farahani AJ. Understanding the 2019-novel Coronavirus (2019-nCoV) and Coronavirus Disease (COVID-19) Based on Available Evidence-A Narrative Review. *Journal of Military Medicine*. 2020; 22 (1):1-11. doi:10. 30491/JMM. 22. 1. 1
- 31) Fischhoff, B. (2020). Speaking of Psychology: Coronavirus Anxiety. In: <https://www.apa.org/research/action/speaking-of-psychology/coronavirus-anxiety>.
- 32) Flicker, S. (1997). Pathways between marital adjustment and adolescent adjustment. www.findarticles.com.
- 33) Folkman, S., & Moskowitz, J. T. (2004). Coping: Pitfalls and promise. *Annual Review of Psychology*, 55, 745-768.
- 34) Fowers, B. J., & Olson, D. H. (1992). Four types of premarital couple. An empirical typology based on PREPARE.
- 35) Gao J, Zheng P, Jia Y, Chen H, Mao Y, Chen S, Wang Y, Fu H, Dai J. Mental health problems and social media exposure during COVID-19 outbreak. *Plos one*. 2020 Apr 16; 15 (4):e0231924.
- 36) Gary, L. N. (1999). The intergenerational transmission of marital conflict: Testing a processes model. www.Stanford.edu./group/apq/.
- 37) Glasser, W. (2000). *Counseling With Choice Theory a New Reality Therapy*. New York. Harper Collins Publisher.
- 38) Halamandaris, K. F. , & Power, K. G. (1999). Individual differences, social support and coping with the examination stress: A study of the psychosocial and academic adjustment of first year home students. *Personal Individ Differences*, 26 (4), 665-685.
- 39) Halford, W. K. (2001). *Brief couple therapy for couples*. New York: Guilford publications.
- 40) Hannson, K & Lundbland, A. (2006). Couples therapy effectiveness of treatment and long-term follow-up. *Journal of family therapy*, 28, 136-152.
- 41) Haring M, Hewitt PL, Flett GL. Perfectionism, coping, and quality of intimate relationships. *Journal of Marriage and Family* 2003; 65 (1): 143-58.
- 42) Hussung, A. M. (2003). Further refining the stress- coping model of alcohol involvement. *Addictive Behaviors*, 28, 1515-152
- 43) Huston, T. L. & M, H. (2004). The case for (promoting) marriage: The devil is in the details. *Journal of Marriage and Family*. 66 (4), 943-958.
- 44) Jiménez-Pavón D, Carbonell-Baeza A, Lavie CJ. Physical exercise as therapy to fight against the mental and physical consequences of COVID-19 quarantine: Special focus in older people. *Progress in cardiovascular diseases*. 2020 Mar 24.
- 45) Karkla, M, & Panayiotou, G. (2011). Coping and experiential avoidance: Unique or overlapping constructs? *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 43, 163-170.
- 46) Karney, B. R., Story, L. B., & Bradbury, T. N. (2004). Interactions between chronic and acute stress in newlywed marriage. Manuscript in preparation of life events. *Journal of Behavioural Medicine*, 9 (4): p. 139-157.
- 47) Kazeko, F. (2013). Effects of transactional analysis training on seventh grade students. *Transaction Analysis Journal*, 5 (9) 22-29
- 48) Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer.
- 49) Lev-Wiesel R. Spouses' perceptions of each other's coping ability with possible stressful life events and marital quality. *Contemporary Family Therapy* 1998; 20 (2): 211-20.
- 50) Liu JJ, Bao Y, Huang X, Shi J, Lu L. Mental health considerations for children quarantined because of COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*. 2020 May 1; 4 (5): 347-9.
- 51) Liyd, L. (1996), *Individual Marriage and Family*. Wads worth. Publication. Co
- 52) Lussier Y, Sabourin S, Turgeon CH. Coping strategies as moderators of the relationship between attachment and marital adjustment. *Journal of Social and Personal Relationships* 1997; 14 (6): 771-91.
- 53) Markman, H. (1993). Preventing marital distress through communication & conflictmanagement training: A4 year & 5 year follow-up. *Jounal of Consulting & Clinical Psychology*, 1 (5): 70-77.
- 54) Mijung P, Unützer J, Grembowski D. Ethnic and gender variations in the associations between family cohesion, family conflict, and depression in older asian and latino adults. *J Imm Min Heal*. 2013; 49 (6): 405-18.
- 55) Murakamia, M., et al. (2006). Transactional analysis and health promotion. *Psychosomatic Medicine*, 1287, p. 164-167.
- 56) Nygren, M, Carstensen J, & Ludvigsson J. (2012). Adult attachment and parenting stress among parents of toddlers. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 30, 289-302.
- 57) Organization WH. WHO checklist for influenza pandemic preparedness planning. *World Health Organization*; 2020.
- 58) Park, S. -C. ; Park, Y. C. Mental health care measures in response to the 2019 novel coronavirus outbreak in Korea. *Psychiat. Investig.* 2020, 17, 85–86

- 59) Paterson, G. & Weiss, R. (1985). Interpersonal skills training for couples in early stage of conflict. *Journal of Marriage and Family*, 39.
- 60) Phillipou A, Meyer D, Neill E, Tan EJ, Toh WL, Van Rheenen TE, Rossell SL. Eating and exercise behaviors in eating disorders and the general population during the COVID-19 pandemic in Australia: Initial results from the COLLATE project. *Int J Eat Disord* 2020; 53 (7): 1158-65
- 61) Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.
- 62) Rice, L. P. (1996). *Intimate relationship marriage and family*. California: Cole.
- 63) Rocío Rodríguez-Rey, Helena Garrido-Hernansaiz, Silvia Collado, "Psychological Impact and Associated Factors During the Initial Stage of the Coronavirus (COVID- Pandemic Among the General Population in Spain", *Frontiers in Psychology*, Vol. 11, 2020.
- 64) Sa'nchez Aragon, R., Di'az, R. (2016). *Loving From the Individual to the Romantic Relationship: In Search of Happiness*. Springer Science+Business Media Dordrech: Handbook of Happiness Research in Latin America, International Handbooks of Quality of Life.
- 65) Samantha K Brooks, Rebecca K Webster, Louise E Smith, Lisa Woodland MSc, Prof. Simon Wessely, Prof. Neil Greenberg, Gideon James Rubin, "The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence", *The Lancet*, Volume 395, Issue 10227, 2020, pp. 839-920.
- 66) Satisfaction: A comprehensive model. Unpublished Doctoral dissertation. New York University
- 67) Schwarzer, R., Schwarzer, Ch. (1996). A critical survey of coping instruments. In M. Zeinder & N. S Endler (Eds). *Handbook of coping*. New York: Wiley
- 68) Steuber, K. R. (2005). *Adult attachment, conflict style and relationship satisfaction: comprehensive model*. Unpublished master 's thesis, Del aware university
- 69) Stewart J. Women's satisfaction with life following marital separation: coping resources and adjustment of loneparent women. *Journal of Divorce & Remarriage* 2005; 43 (1-2): 89-106.
- 70) Stewart, I., & Joines, V. (2009). *Today: A new introduction to transactional analysis*. 3rd ed. North Carolina: Life space Publication. P; 63.
- 71) Stewart, I., Joines V. (2010). *A new introduction to transactional analysis* (translated by Bahman Dadkostar). Tehran: Dayereh publishing.
- 72) Tangir, E., Lippman, G. & Glaser, M. (2010). "The relationship between coping stress and social isolation in the women with breast cancer. *Journal of behavioral medicine*. 1, 155-161
- 73) Turner, R. (1997). *Family Interaction*. New York: Wiley.
- 74) Valero-Moreno, S., Lacomba-Trejo, L., Casaña-Granell, S. (2020). Psychometric properties of the questionnaire on threat perception of chronic illnesses in pediatric patients. *Revista Latino-americana de Enfermagem*. 28:e3242. DOI: 10. 1590/1518-8345. 3144. 3242
- 75) Van Oudenhoven JP, Hofstra J. Personal reactions to 'strange' situations: attachment styles and acculturation attitudes of immigrants and majority members. *International Journal of Intercultural Relations* 2006; 30 (6): 783-98.
- 76) Weeks, G., & Treat, S. (2001). *Couple in treatment, techniques and approach for effective practice*. London: Routledge.
- 77) Wood, C. & Davidson, J. (1993). Conflict-Resolution in the family: A pet evaluation study. *Australian Psychologist*. 28, (4): 100-104.
- 78) Wu, Z., McGoogan, J. M. (2020). Characteristics of and Important Lessons from the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak in China: Summary of a Report of 72 314 Cases from the Chinese Center for Disease Control and Prevention external icon. *JAMA*. Published online: February 24. DOI: 10. 1001/jama. 2020. 2648.
- 79) Wunderer E, Schneewind KA. The relationship between marital standards, dyadic coping and marital satisfaction. *European Journal of Social Psychology* 2008; 38 (3): 462-76.
- 80) Xiao C. A Novel Approach of Consultation on 2019 Novel Coronavirus (COVID-19)-Related Psychological and Mental Problems: Structured Letter Therapy. *Psychiatry investigation*. 2020; 17 (2):175. doi: 10.30773/pi. 2020. 0047
- 81) Young, E. M., & Long, L. (1998), *Counseling and Therapy for Couples*. New York: Intonation Thomson publishing company.

The effectiveness of Transactional analysis approach on Family adaptability in women with marital conflicts Due to the Coronavirus outbreak crisis

Hamidreza Vatankhah ¹

Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, West Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract: The purpose of this study is to investigate the role of social institutions in sustainable agricultural development. For this purpose, 42 experts, managers and implementers of agricultural projects were selected as the study sample and the required information was collected through questionnaires distributed among them. In order to analyze the data obtained from structural equation modeling, the partial least squares method was used by PLS statistical software and the results of the conceptual model fit indices indicate the appropriate fit of the measurement model, structural and It was a general model of research. All hypotheses related to the factors affecting the sustainable development of agriculture were confirmed. The validity of the research was confirmed using a panel of experts, project implementers, professors and its reliability using Cronbach's alpha, combined reliability, convergent validity and convergent validity. The results showed that causal factors (education-comprehensive planning), central category (economic conditions), intervention factors (policy-judicial-climate), underlying factors (government-infrastructure), strategies (Banking regulations) affect the sustainable development of agriculture (collection of loans), and the productive root of a comprehensive pattern of collection of loans in the agricultural sector is economic factors, based on which farmers' incomes are affected. With the increase of farmers' incomes and coherent planning for the repayment of agricultural loans and the implementation of the necessary and efficient infrastructure by the government, the proper implementation of appropriate methods and methodology for receiving loans in the agricultural sector will be provided.

Keywords: Social Institutions, Agricultural Bank, Sustainable.

¹ Email: hamid_vatankha1@yahoo.com